

ШУМАДИНѢА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

ТЕЧ. VI.

Овај листъ излази сваке Суботе. Цена е одъ 1. Апр. до нове године 18 гр. За огласе плаћа се 3 вр. ср. одъ врсте за едан-путъ а 5 вр. ср. за трипутъ.

№ 65.

С Л О Г А

(триолетъ).

Слого света, кћери неба драга!

Вежи едномъ Србска срца мила,

Доста си намъ ти неверна била; —

Слого света, кћери неба драга,

Ули срдцу любве чувства блага

Да бы злоће милогъ рода сила,

У бездну се мрачну навекъ скрила

Слого света кћери неба драга

Вежи едномъ Србска срдца мила! —

*М. И. Стојновићъ.***ПОСТЕПЕНЕ ЖЕНСКЕ ГОДИНЕ.**

(Чокеова Новела.)

Мой е Отацъ на Свеучилишту съ некимъ младимъ, врло даровитимъ човекомъ, кои се Валдернъ звао, пријателство заключио био. Кадъ су обоица ову школу остављали, закуну се при чаши вина у очи растапка еданъ другомъ, да ће до смрти верни бити, и макакву судбу доцније имали, да се, ако е могуће сваке године баръ поеданпутъ виде. Истина е, да се по гдикое пријателство или верностъ при чаши вина заключи, али кадъ се истрезнимо и огладнимо, осмешкуюћи се гледамо за собомъ будалаштине младости, и нѣи заборавамо. Брѣ се времена меняю, а съ нѣима и люди.

При свемъ томъ кодъ могъ отца и младогъ Валдерна другчие е било. Они су речъ и верностъ одржали. Они су се саставили, али имъ се срце и у зрелимъ годинама ние оладило. Течай живота обоице нѣи, био е веома различанъ, али су срца нѣиова и изъ дальнина едно другомъ тежила. Они се ожене; али искрену братску любовъ, нису никадъ забораваљали. Сваке су се године поеданпутъ виђали, немарећи, што су три дана едно одъ другогъ удаљни били. И премда су обоица како званичне послове, тако и децу имали, опетъ су знали они за 14 до 20 дана уштедети

Први година ишле су посѣте прилично редомъ. Потомъ е обично мой отацъ био на реду, кои е путовати кодъ пријателя гостити се морао. Я нисамъ знао одъудъ то долази. — Али се Валдернъ обогатио женидбомъ

и наслѣдствомъ, живио е у престолной вароши, имао е као Директоръ казначейства много посла, — то га е морало везати. Мой отацъ живио е као главни шумаръ у едномъ селу; нѣгова кућа ни за обичне госте ние имала излишногъ места, а и самъ е можда већма тежио да годишнѣ по еданпутъ велики метежъ престолне вароши види, неголи Директоръ казначейства наше село, гди би имао видити шуму, и места, гди се дрва секу. Довольно да е то зло било, што е мой отацъ лети сваке године морао путовати къ своме пријателю.

Могоа самъ одъ прилике 13 година имати, кадъ ме е едномъ майка одъ главе у нове альине обукла, а отацъ ми рекао: „И ти ћешъ за садъ съ нама у престолну варошь ићи. Мой братъ Валдернъ одавна жели да те види.

Ко е био радостни одъ мене! Засадъ е и майка съ нама путовала. И ми смо се збогъ пута јоштъ пре четвртъ године радовали. Я самъ био едино живо дете мой родителя; они су се наслађавали моймъ детиньскимъ надама о чудесама престолне вароши.

И заиста самъ у престолной вароши имао шта чути и видити. Директоръ казначейства Валдернъ, био е човекъ врло пријатанъ; али е имао единицу кћерь неколико година млађу одъ мене, именовъ Августину, коя ми се одъ нѣга много пријатномъ учинила. Она е непрестано око мене скакала и играла, и прво што ме е упитала, било е „Густаве, еси л' видио већъ мою нову лутку.“ Съ тимъ ме узе за руку, и я се морадо чудити лутки, нѣнимъ сѣйнимъ альинама, одъ кои, да би ий сваки данъ меняла сигурно е читаво туце имала, даль: кревету луткиномъ, нѣномъ асталу и столицама. Али е већъ сутра данъ Августина лутку оставила, и мени у нѣномъ маломъ срдащцу место учинила. А и я такође морамъ признати, да е Августина моя лутка била. Мою коврчасту косу, нашла е она за прекрасну, а мое очи за преледе; она ме е учила играти; а я самъ ню учио у башти воввати, и са прутомъ одъ цвећа место пушке пуцати. Никадъ се нисмо едно другогъ разстављали, и одъ ютра до мрака единако смо се играли и брбљали.

„Чувшъ човече, рече едномъ при вечери директоръ казначейства момъ отцу: „Обоица имамо лепу децу.“ При той речи погледимъ я Августину, ерѣ е јоштъ никадъ зато гледао нисамъ, да ли е башъ лепа. И заиста, нѣне загасите коврчице, крозъ кое се као ружа црвена пантљика увијала, нѣно нѣжно, и као яе округло, фино лице;

жировне, а лукаве очи, црвене гореће уснице, пријатни покретъ целогъ нѣжногъ тѣла, све ми се чинило, да е лепо.

„Отацъ!“ викне Августина, некако небично намргођена: Кадъ би я тако лепо косу и очи имала као Августъ, заиста би башъ лепа била.

„Човече!“ продужи Валдернъ, недавши се маломъ суетомъ Августине пресећи, „Наше се пријатељство мора и на децу и њиове унуке продужавати. Обое треба саединити. Као да су створени едно за друго.“

Мой отацъ смешећи се ману главомъ и испие своју чашу. Родитељи се погурну. Я башъ управо нисамъ знао, шта е Директоръ казначейства са продужаванѣмъ хтео рећи. Али ме Августина обавести, кадъ е њѣногъ отца упитала: „Ние ли истина татице, повиче она, ви мислите, да Густавъ треба мой мужъ да буде? О, та то е прекрасно. Я ћу га зацело врло волети. О, ал' учините то татице! Ђа Густаве, да се ти такође радуешъ?“

За асталомъ се стану гроотомъ смеати. Сутра данъ сиграли смо се мужа и жене. Тада е морала најпре свадба бити, а предъ свадбомъ венчанѣ. У банѣти, ладникъ одъ винове лозе, предъ којимъ су два млада багрена столја, кои су онда у Немачкој међу редкости причисљавани били, представља е цркву; една зелено-офарбана баштенска клупа била е олтаръ; неки нећакъ Августининъ нешто стари одъ насъ обое, кои е често к' нама да играмо долазио, био е попа. Августина е све спремила; два оловна прстена са црвенимъ и зеленимъ одъ ставла каменчињима, кои су се предъ олтаромъ променути морали, и да не би збогъ њиове величине с' наши мали прстију пали, били су с' панталчицама умотани.

„Е садъ ме морашъ еданпутъ полюбити“ рече Августина, та ти си ми неки суровъ младожена. И сь тимъ ми пружи њѣна црвена усташца. Я самъ зацело подрвенио као ватра, еръ се сећамъ, да самъ се застидно зато, да ми непребацују. Я е сасвимъ честно полюбимъ, старогъ обичая ради; Августина ми пакъ за еданъ полюбацъ три поврати. Затимъ смо ишли на ручакъ у еданъ баштенски угаль, гди е асталъ са столицама постављѣнъ био, а на њѣму суво грошје, бадемъ, медени колаци, и млеко у малимъ судовима луткинимъ, кое е све невеста донела. Почемъ се асталъ дигао имали смо већ као млади супружници дете, сарѣчь лутку. Августина е била скоро луда одъ радости. Я самъ морао дете люляти, и то самъ врло смерно радио, као што се отцу пристов. Ал' се најглавније на свадби заборавило — игра — Дете е могло у колевки дрекати. Ми смо играли, а некъ е свирао.

Али нашто овде описивати све детиньске сиграчке? Довольно, да су ми у престолној вароши пролетиле три неделѣ кзо санѣ. И кадъ е до растанка дошло, нада се јукъ и плачь између мужа и жене. Еръ смо загрљѣни, плачући, вичући и за име божје молили да насъ не раставе. Родитељи су намъ се смејали, тѣшили насъ, и напоследку скоро на силу одтргли едно одъ друго, али сь надеждомъ, да ћемо се скоро видати.

Е садъ нисмо тако скоро у прест. варошъ одпутовали, као што самъ я желѣо. Кодъ куће ми е било све

празно, мртво и пусто. Кадшто самъ тайно за Августиномъ плакао. И премда доцније нисамъ тако жалио, него се опетъ на мирну очеву кућу, мирно село, и тихе шуме навикао, — а то е брзо послѣдовало — опетъ ми све козе нису биле на броју.

Па зато ми е мило било, што се ово наскоро променуло. Мой отацъ пошгъ ме у оближню варошъ у школу; гди самъ њѣговомъ добромъ познанику Г. Ректору, некомъ старомъ, бодромъ, основно-изученомъ мужу у квартирь и на раану преданъ. Кадъ самъ полазио, моя е добра майка горко плакала. Спремила ми е пуњъ сандукъ преобуке и албина. При свемъ томъ нашао самъ места, да Августининъ оловни прстенъ међу кошулѣ метемъ. Али га е майка као предосторожна најпре у артију увила.

У почетку ми се кодъ Г. Ректора ние башъ тако учени животъ допадао, али тимъ више ларма сь друговима у школи. Честито смо читали, рачунали и излагали, и у томъ намъ е време пролазило. Почемъ е мое воспитателно место само три милѣ одъ мога села лежало, то самъ доста често кодъ своје куће био. Тада би за мене врло велики празникъ био, кадъ би читавъ данъ остати могао. О материна любви! О отчево срце! како самъ неизсказано срећанъ и весео био, кадъ годъ самъ се на позориште мое прве игре и детиньства враћао.

Мой е ректоръ врло поштевъ човекъ био. Њѣга самъ као другогъ отца любѣо. Онъ ми се чини збогъ њѣгове научности као неко више суштество. Ние се много са грађанима мале вароши обходно. Најрадије е читао старе књѣге, или е био међу своимъ питомцима. Накратко я самъ читао, преводио, стихове правно блаженъ самъ био, као што и сваки младићъ наукомъ постае.

Одъ пута у престолну варошъ садъ ништа ние било, премда е мой отацъ по старомъ обичаю редовно одлазио. Али зато нисамъ ни марио. Я самъ мою малу госпою сасвимъ заборавѣо њѣнъ оловни прстенъ за изгубљѣнъ држао, еръ самъ га сь другимъ сиграчкама на страну оставѣо био, гди е толико година недодирнутъ лежао. За време школскогъ одмора, кадшто самъ у дружеству неки млади саученика мойој кући, а некадъ сь њѣма њиовима путовао. Тако протекоше године. У 19 години држао е Ректоръ да самъ зрео за свеучилиште, и отацъ ме тамо пошлѣ. Разстанакъ е горакъ био. Еръ самъ нерадо оставѣо чести достойна мужа, кои е изображенѣмъ могъ духа основъ момъ целомъ внутреномъ благополучию положио био, јоштъ теже близо-лежећу очеву кућу, одъ кое самъ садъ 14 миля удалѣнъ живити морао. Текъ ми садъ постаде све оно милие, што самъ јоштъ као дете имао и любѣо. Јоштъ едномъ посѣтимъ сва она места, гди самъ се сиграо, и премда самъ у очи полазка све спремио био, опетъ зато неоставимъ давно-заборављѣну кутѣю са играчкама, најситније ствари изъ исте уземъ као споменике и остатке могъ изчезлогъ света младости, и њѣи између Омира и Орација метемъ у мой куферъ. И Августининъ оловни прстенъ био е ту.

После три године, кое самъ на свеучилишту провео, дотле самъ дотерао, да самъ Докторъ обои права постаѣти могао, и то и будемъ. Совѣтовали су ме, да се за

професора иштемъ, и да приватна поучаваня држимъ, а ли мой отаць као главни шумаръ, ние знао за честнио службу у држави, него за главногъ шумарскогъ совѣтника, и већ се за мене постарао, те упливомъ казначейства будемъ я у одной окружной вароши за Референта постављенъ.

Пре нег' што би на дужность отишао, желио самъ видети мое родителъ, премда самъ ий сваке године са свеучилишта повданпути посѣћавао.

Отаць ми дакле пише, да се у престолной вароши съ нѣмие састанемъ, и да ће онъ ту съ майкомъ кодъ свогъ старогъ приятеля Валдерна бити. Морао самъ се одма овомъ и за у будуће препоручити.

Поитимъ тамо. Међутимъ самъ наравно на Августи- ну мислио, ал' не башъ съ вољомъ, као да самъ се старогъ детинства стидно. Природно е, да самъ узпутъ мислио, да е прилично порастла, а и лепша постала. Али ми е мрзка била мисао, да ће наши родителъ изъ детинства озбиљность учинити, и насъ саставити. Ёръ самъ држао, да састанакъ кодъ Валдерна ние могао збогъ чегъ другогъ уговоренъ бити. Я се закунемъ да одъ тогъ ништа неће бити.

Я самъ заклетву и одржао, али зацело противъ мое вољ. Ёръ кадъ самъ се у Валдерновой кући, после први срдачни грленя у соби осврнуо, стояло е юштъ неко лице да се самномъ поздрави — млада нека женска, лепа као вила, са црнимъ слободнимъ очима, у кое самъ тако исто само мало гледати смео, као у сунце око подне, еръ самъ се бояо, да неослепимъ. Ахъ! већ самъ про- шао. Само самъ примѣтио, да ми се то лице, кое е по- руменило, поклови и поздрави ме. Шта самъ на то од- говорио, известно незнамъ. Волио самъ ияду мила да- лѣ бит, да би само къ себи дошао. И опетъ самъ во- лѣ умрети, нежел' се одатле удалити.

Срећомъ ме изъ ове невољ извуку повторена гр- леня моя родителъ, и нѣови приятелъ. Морао самъ од- говарати, и тако се опетъ ослободимъ. Я чу Г. Валдер- на, кадъ рече дражестной лепотици: „Августино, ел' го- това вечера“ Ахъ! яо, то е дакле Августина. Нисамъ ни смео више на то помислити, да е ова надземна „во вре- мя неко“ била моя мала госца; такова би помисао била вапниоѣи греи.

Пођемо дакле на вечеру. Г. Валдернъ узе мою май- ку, мой отаць госпою Валдернъ, мени пакъ оста Авгу- стина. Дрѣћуѣи поднесемъ иой руку; али би болъ било, да ми е она нѣну поднела, еръ истину реѣи, я самъ по- требовало помоѣи. „Боже мой, како сте израстли, я васъ више неби познала“ рече она.

„А я, а я,“ шапутало самъ, „я би желио да смо остали мали. То самъ башъ крозь плачь говорио.“ То е било найлуће, што самъ игда казати могао. Ёръ коя деве- тнаесто-годишња девојка може опетъ миломъ девојчи- цомъ постати.

„Где, а што ви то желите,“ питаше она као зачу- ћена.

„Ёръ самъ тада тако срећанъ био, О! тако срећанъ, што садъ више пити смемъ бити, нити могу. Уздищуѣи казао самъ иой то, па нѣну леву руку на мою леву ме-

темъ, а затимъ на мое раме. Августина ми одговоръ оста дужна. Сигурно самъ опетъ какву будалаштину учинио. Стидио самъ се самогъ себе.

Међутимъ смо при вечери били весели. Навикнемъ се на погледъ Августинынъ. Могао самъ иой баръ па- метно одговарати. Па при свой моиој памети, опетъ ми ело ние прияло, и што самъ е дуже гледао, чинила ми се све лепша. Права врачария. Збогъ заклетве се по- каемъ, кою самъ прерано у поштанскимъ колима учинио, и безъ размишляваня, решимъ се едномъ клетвопресту- пникъ бити.

Четвртогъ дана у вече случисе, а како то незнамъ, да смо обое у башти сами били. Хтео самъ иой юштъ не- што казати, ал' шта, то юштъ нисамъ знао. При томъ дођемо спроћу ладника одъ виновни лоза; юштъ самъ га добро познавао. „О! како су оба млада багрена израстла“ повикнемъ я.

„Заръ се юштъ ови дрва опоминѣте“, питаше Ав- густина боязливо.

„А како би могао заборавити мою срећу,“ одгово- римъ я; „О! како самъ често у мислима овде био. Ви сте наравно у овомъ ладнику често били, немислеѣи на малогъ Густава, кои е при растанку за вама толке сузе пролио.“

„Дакле се сећате тога“ питаше она лаганимъ, скоро изумрлимъ гласомъ.

Дођосмо у ладникъ, у комъ се збогъ сенки багрено- нова смрачило било. Я погледимъ око себе. Цео светъ младости оживи. ПUTEѣи погледимъ Августину. „Ахъ! ка- ко се све овде променило.“ Она обори очи к' земљи. Я иой узо руку, и реко: „Овди е некадъ црква била.“

А она показа прстомъ на зелену баштенску клупу, и рече: „Тамо олтарь. Све юштъ знамъ.“

„Заръ зацело све?“ упитамъ е я.

„О Густаве!“ муцаше она.

И садъ нит' смо се више питали, нитъ муцали, еръ су намъ устне прилюбљиве, гореле. И кадъ смо се опетъ повратили, били смо као некадашња деца, и звалисмо се ти, и Августино и Густаве. Па и опетъ е све другиче било, еръ нисамъ я садъ суровъ младожена био.

Я извучемъ оловни венчани прстенъ. „Августино, познаешъ ли га юштъ? “Кадъ га е угледала, лице иой се променило. Она га узе, сматраше га дуго, и напоследакъ иой се очи вапуне сузама. „Онъ е“ говораше она „и сматраше га са најсрдачнѣимъ внутренимъ задовољствомъ, затимъ рашири наручия, притисну ме на нѣне прси, гла- сно плачуѣи, и рече: „О Густаве, ти си болѣи одъ мене!“ А кадъ се умирила, свицу с' руке златанъ прстенъ, на- такну га на мой прстъ, а оловни на нѣнъ. „Овай ѣу чу- вати болъ, вечито самъ твоя, обещъ ти мой довека бити.“

Разуме се; што може одговорити стихотвораць одъ 22 године, то самъ и я одговорио. Закунемо се дакле едно другомъ, сунцемъ, месецомъ, звездама, горњимъ и долњимъ светомъ, да ће мо се и съ ове и съ оне стра- не гроба любити и пазити. Ал' нашто све ово обстоятел- но преповедати. Да богме, да свакъ зна, да любеѣи са временомъ и вечносћу, небомъ и земљомъ господаре.

Любавь намъ е Адамомъ и Евомъ изгубљени рай надокнадила. Три неделъ протеку у невинности и блаженству, као санъ летић ноћи. Тада се о одласку говорило. Благти Боже, а мени се чинило, као да самъ текъ юче дошао.

Ја самъ се чудю искренности наши родитеља. Како неби они видели, шта се с' нама догађа. Наше очи, које су се свуда тражиле, наше руке, које су се свакомъ приликомъ као магнетъ привлачиле, наши разговори, пуни свете любви: све то јасно е доказивало, да смо у пуној озбиљности оно, што смо се пре десетъ година само сиграли. И опетъ ни едно едито вече, непаде на умъ Г. Валдерну, као пре десетъ година, да сь подигнутомъ чашомъ рекне: „Човече, наше се пријатељство мора на децу и њиове чакъ унуке продужавати, ово двоје морамо спарити.“

Никадъ јоштъ нисамъ могао сь Августиниомъ о формалној просидби, свадби и другимъ ситницима, кодъ њни родитеља говорити, које простъ грађански животъ изискуе. Ми смо предпостављали, да су родитељи већъ све о ситницама уговорили,

Међу тимъ приближи се данъ разстанка, који смо већъ пре три дана оплакали. Мой се отацъ није смео више задржавати. У очи разстанка рано, већъ смо обое залюбљени пре изласка сунца у нашемъ миломъ ладнику били, да би јоштъ едномъ на само били и наша осећања признали. Са сузама и завештанјемъ света се свеза понови, ладникъ се садъ дјйствително у цркву преобрати, а клупа у олтаръ. Пуни очајња, падосмо на колена, пружи смо наше руке къ небу, призивајући Бога, и свечано се заверимо. Обећамъ Августини, да ћу, чимъ кући одемъ отцу говорити, а потомъ у престолну варошъ доћи и њу изпросити. Августина поцрвени као ватра, кадъ самъ е мојомъ невестомъ и будућомъ сузругомъ назвао. О! како е лепа била. Сидљиво сакрије њно дражестно лице на мов прси, и само шапуташе: „Густаве!“

И тако се разстанемо озбиљни, нег' што самъ и очекивао.
(Продужиће се.)

М Р В И Ц Е.

Чудотворни лѣкаръ. — Еданъ богатъ човекъ тешко се разболео, и многи га вѣшти лѣкари нису могли сь постелъ дићи. Болестанъ е човекъ лаковѣранъ и вата се и за сламку, не бы ли какогодъ лека нашао. Тако онъ прочуе за некогъ селяка, да овај одъ многи болести лека знаде, и дозове га къ себи. — Селякъ дође, загледао га е са свию страна, и рекне му: „Ваша болестъ има лека; но треба најпре да ми кажете, колико година желите јоштъ живити? Ја имамъ неку чудновату масть, па то одъ мене зависи, колико ћу година живота болестнику дати: петъ, десетъ, петнаестъ и више.“ На то извади изъ цепа едно лонче, пружи га болестнику и рекне: „Појдите половину одъ ове масти, али за Бога не више; сръ тако самъ я едноме, који е желю јоштъ 12 година живити, дао одъ ове масти и рекао му, да само 12 драма пое; а онъ ме није хтео послушати, и поео е све, — те тако није никако после могао умрети, и морали смо га најпосле батинама утући!“

— У едномъ селу бирали су кмета. Селяци се скупе, и стадоше претресати, који би за кмета најбольи лио. На то се дигне еданъ између њи и рекне: Ја велимъ, да би Столе најбольи био; онъ е добаръ човекъ и у година. — Но други му одговори: „Столе неможе бити кметъ; — нема диванану, нема серцаде, нема кавенски такумъ; остаће постиданъ, кадъ му дође капетанъ.“

Ништа за ело. — Едномъ дође подоцне у вече еданъ гостъ у гостионицу, и запита келнера, има ли шта за ело. Келнеръ ми одговори, да башъ ништа није остало. — „Е, кадъ е тако,“ рекне гладни гостъ, „а ти ми доноси неколико кобасица.“

Школски театоръ.

Учитель. Е, садъ ћемо да говоримо о Немачкой, дѣцо! Ја се надамъ да нећете и данасъ онако затуцани звекани бити, као јуче што сте били — Дакле казујте, гди лежи Немачка?

Јованъ. На мапи.

Учитель. Магарче, то зна сваки! Нѣмачка лежи у сред — —

Павле. Средиземномъ мору.

Учитель. Звекане еданъ! Нѣмачка лежи у средини Европе. — Садъ ми кажите, каква е земля Нѣмачка у државномъ смотреню?

Тома. Нѣмачка е врло лепъ предѣлъ!

Учитель. Ти си прави овчи коњ! Ми неговоримо садъ о лепимъ предѣлима! — Кажи ти, Луко, ти вальда болъ знашъ; — Нѣмачка е са — —

Лука. Саливена држава.

Учитель. Ви сте сви до еданъ звекани! Нѣмачка е савезна држава, а сачезна скупштина држи се у Фран — —

Јованъ. Француской.

Учитель. Маймуне еданъ! у Франкѣурту. — Шта ради ова скупштина?

Павле. Она се налази добро.

Учитель. Медведе еданъ! Непитамъ те я то. — Она тамо стануе, да заступи интересе немачкогъ саюза.

Лука. А кодъ кога е капиталъ, господинъ учитель?

Учитель. Ви сте затуцани звекани, и немате ни едну искру памети. (Разлјути се, узме капу и штапъ и отиде).

Епиграмъ.

Ала ти е вредно момче,
Нашъ комшиа Мата,
Устао е прие зоре
Дваестъ четир' сата. М.

О Г Л А С И.

У Антулиной кући има за издаванъ подъ кирию о идућемъ Митрову - дне еданъ квартиръ, састојећи се изъ 3 собе, едне куйне са шпархертомъ и едногъ одѣленія у подруму. Кои иј жели имати, некъ изволи пријавити се притяжатељу у истой кући. (3—3)

У Бѣограду 5. Октобра 1857.